

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Minister. Dann huet souwisou an der Question élargie den Här Clement nach d'Wuert, fir eng Zousazfro ze stellen. Här Clement, Dir hutt d'Wuert.

M. Sven Clement (Piraten) | Jo, merci, Här President. Ech stelle fest, datt ech null Äntwerten op meng Froe krut. Ech fannen, datt dat en Disrespekt vum Minister vis-à-vis vun der Chamber ass.

(Exclamations)

Fänke mer mol domadder un. Et ass an enger Question élargie net um Minister, den Deputéierte Froen ze stellen. Ech mengen, datt de Contrôle de l'action gouvernementale deen anere Wee rëm geet an datt d'Verfassung doranner ganz kloer ass. An den Här Wilmes géif vläicht gutt drun doen, eng Kéier d'Verfassung ze liesen, wéi hei d'Séparation des pouvoirs fonctionnéiert. Dat als Alleréisch.

Dann dat Zweet: Nee, ech hunn hei net aus engem Appell virun der Cour zitéiert. Ech hunn hei aus Dokumenter virum Tribunal an der éischter Instanz zitéiert.

Iwwregens: D'Urteil misst scho laang éffentlech sinn! D'Urteil ass komescherweis nach ëmmer net publizéiert, obwuel Urteeler virdrun an duerno virun der nämmelechter Chamber publizéiert sinn. Dat fannen ech iwwregens och méi wéi problematesch, wa mer hei iwwer Transparenz a Kontext schwätzen.

Ech hu mech hei baséiert op e Communiqué vum OGBL, deen éffentlech ass, dee breet kommunizéiert gouf, deen och breet an der Press thematiséiert gouf. Also, wann de Minister mir hei reprochéiert, ech wär e Populist an ech géif de Kontext hei net zitéieren, dann huet en dee Reproche dem OGBL gemaach, wat ëmmerhin nach ëmmer déi gréisste Gewerkschaft hei zu Lëtzebuerg ass. Ech mengen, déi wäerte sech freeën an Iech dorobber äntwerten.

An dann, wann Dir der Meenung sidd, datt dee Mémoire esou vill Kontext gëtt, datt Dir der Meenung sidd, datt een dorausere zitéiere misst an dee Kontext misst liesen, ma dann invitéieren ech Iech, Här Wilmes: Stellt der Chamber déi Dokumentatioun zur Verfügung, da kënnen mer eis alleguer selwer e Bild maachen!

Ech stelle just fest: Déi Sätz do sinn an éischter Instanz an enger éffentlecher Sëtzung viru Geriicht gefall, sinn an de Memoiren an éischter Instanz gesot ginn. An ech hunn déi zitéiert.

An ech waarde bis haut op eng Äntwert vun Iech, wat Dir ënner gewerkschaftlecher Fräiheet verstitt a wéi Dir d'Interpretatioun vun der Konventioun 151 vum OIT gesitt. Well och déi huet hei zu Lëtzebuerg ëmmerhi gesetzleche Rang, nodeems mer se ratifizéiert haten.

Wann Der keng Äntwert dorop wëllt ginn, da sinn, mengen ech, net ech e Populist, ...

M. Claude Wiseler, Président | Här Clement, Dir misst zum Schluss kommen!

M. Sven Clement (Piraten) | ... mee da sidd Dir deen, deen hei d'Verfassung net respektéiert!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Clement. Här Minister, Dir kënnt eng Äntwert drop ginn.

M. Serge Wilmes, Ministre de la Fonction publique | Ech mengen erëm, datt Der Saachen duerjerneegeheit. Am Jugement sinn net Mémoire-en-réponsen dran. Et ass e Jugement. Dat ass e Resümme dovunner. D'Mémoire-en-réponsé sinn net éffentlech. Et ass nach e lafende Prozess.

Mee am Mémoire en réponse stinn déi Saachen dran, déi Sätz, déi gesot gi sinn. Dir sot, den OGBL hätt déi

gesot. Ech stelle just fest: Déi sinn an deem Mémoire en réponse a si kommen dorausere. A wann een dee ganz liest, dann ass et ganz kloer, wat d'Positioun vun der Regierung ass.

M. Sven Clement (Piraten) | Da gitt eis en!

M. Serge Wilmes, Ministre de la Fonction publique | Jo, et ass e lafende Prozess. Dir schwätzt vun der Verfassung, vun der Séparation des pouvoirs. Hutt Der Respekt do virdrun oder net? An ech mengen, datt Dir hei éischter den Arroiseur arrosé sidd an deem heite Fall. A wann ee sech géif seriö domadder auseneesetzen, da géif ee wëssen, wat d'Positioun vun der Regierung ass. Déi brauch sech net ze verstoppen hannert deem, wat Dir hei elo gesot hutt. Well mir bekennen eis jo ganz kloer dozou. Dat ass keng seriö parlamentaresch Aarbecht, déi Dir hei maacht!

Une voix | Dat ass inakzeptabel, Här President!

(Interruptions)

M. Sven Clement (Piraten) | Här President, dat do ass wierklech eng inakzeptabel Ausso!

M. Claude Wiseler, Président | Ech géing bieden, datt mer eis an Zukunft op d'Froen an op d'Äntwerte konzentréieren a vläicht probéieren, d'Aussoen och an deem Kader ze halen, wannechgelift.

(Interruptions)

Sou, domat wär dese Punkt dann of...

Une voix | Dat dote geet net!

M. Sven Clement (Piraten) | Ech huelen dat mat an déi nächst Conference, Här President!

Une voix | Mee et ass net nëmme dat!

M. Claude Wiseler, Président | Also, Dir maacht dat selbstverständlech esou, wéi Dir dat als richtig empfand, Här Clement.

(Interruption)

An domat wär dese Punkt dann ofgeschloss.

10. 8525 – Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 18 juillet 2018 concernant la protection de la nature et des ressources naturelles

Mir géingen zum nächste Punkt vun eisem Ordre du jour kommen. Dat ass de Projet de loi 8525, eng Ofännerung vum Naturschutzgesetz. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. An et hu sech schonn ageschriwwen: den Här Alex Donnersbach, den Här Luc Emering, den Här Franz Fayot, den Här Jeff Engelen an d'Madamm Joëlle Welfring. D'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet de loi, den honorabelen Här Alex Donnersbach. Här Donnersbach, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité

M. Alex Donnersbach (CSV), rapporteur | Jo, merci, Här President. Mir hunn hei e Gesetzesprojet, deen de 4. Abrëll dëst Joer deposéiert gouf, mat just engem klengen Artikel am Fong. Et soll genau een Term am Artikel 82 Alinea 1 vum Gesetz vum 18. Juli 2018 iwwert de Schutz vun der Natur geännert ginn, an zwar datt den Transitivonsdelai, wou ee ka Recours op de System vun den Ekopunkten huelen, vu 7 op 15 Joer soll eropgesat ginn.

Als Rappel: Dee System, wou ee kann op déi Ekopunkten zeréckgräifen, gouf agefouert, well mer och gläichzäiteg all déi Pool-compensatoires am Land hei agefouert hunn, wou no un dem Chantier,

wou Biotopen zerstéiert ginn, kompenséiert ka ginn. Gläichzäiteg, wann déi Pool-compensatoires awer net do sinn an net prett sinn, da kann een och de Recours op dës Tax huelen, wou d'Ekopunkten ausgerechent ginn an dann och bezuelt ginn.

Dese System huet sech als relativ effikass erausgestallt, als relativ effizient. Et ass awer elo nun emol esou, datt an deene fënnef Secteuren, déi mer hei am Land hunn, an zwee Secteuren, am Süden an am Zentrum, net genuch Pool-compensatoires zur Verfügung stinn.

Dat erkläert sech och doduerch, datt den Drock vum Bau eben an deene Secteuren am héchsten ass an et doduerch och am schwierigsten ass, Terrainen derbäizekréien, fir déi Kompensatiounen esou no wéi méiglech un deene Bauprojeten ze maachen.

De Ministère huet considerabel Efforten deployéiert an de leschte Joren, fir déi Poolen opzebauen. An déi Efforte gi weider. Mee dowéinst ass d'Propos, deen Délai transitoire vu 7 op 15 Joer eropzesetzen.

Den Avis vum Staatsrot ass den 13. Mee komm. Et war kee Kommentar zum Text. Et war just eng Remark iwwert d'Mesures compensatoires, datt si am beschte virun dem Effet négatif sollten en place gesat ginn an effikass sinn.

An dann hu mer de Rapport an der Chamber ugeholl. Do koum nach en Avis vun der Chambre de Commerce, nodeems mer de Rapport an der Chamber ugeholl haten. Do ass de Projet och nach eng Kéier begréisst ginn, och well doduerch elo all déi Projeten, déi lafen, net ënnerbrach ginn an och einfach déi Gestiou oprechterhale gëtt.

Et gouf awer nach zwee Denkestéiss, déi ech hei och wëll reportéieren. Dat eent, wat d'Chambre de Commerce opgeworf hat, ass, datt ee kéint undenken, datt d'Kreditter vun den Ekopunkten transferabel sinn. Kuerz gesot, wann een an de Pool compensatoire méi kompenséiert wéi dat, wat een am Fong fir e bestëmmte Projet ze kompenséieren huet, datt dee Surplus engem zeguttkënn bei deenen nächste Projeten oder datt een déi transferéiere kann an d'Gemengen oder, wéi gesot, an aner Projeten. An deen zweete Punkt, deen d'Chambre de Commerce dann opgeworf huet, dat ass, datt de Service vum Bilan simplifié, dee gratis ass, dee vun der ANF gemaach gëtt, nach méi bekannt muss gemaach ginn. Voilà!

Domat hunn ech mäi Rapport ofgeschloss. An am Numm vun der CSV ginn ech den Accord fir dese Projet.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Donnersbach, fir Äre mëndlechen an Äre schrëftleche Rapport.

An ech ginn dem Här Luc Emering d'Wuert.

Discussion générale

M. Luc Emering (DP) | Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, mam Naturschutzgesetz vum 2018 ass et jo esou, dass net méi d'Bausträger selwer, mee de Staat an d'Gemenge responsabel sinn, fir Kompensatiounsmesuren ëmzesetzen.

Virgesi waren, wéi den Här Donnersbach et elo gesot huet, jo ursprénglech 7 Joer, déi elo op 15 Joer, also bis 2033, verlängert ginn. Dëst mat guddem Grund: fir sech eeben déi néideg Zäit ze loosse, fir adequat Kompensatiounspoolen ze schafen, fir dann eeben och d'Totalitéit vun den Ekopunkte beschtméiglech kompenséieren ze kënnen.

Mir begrëissen hei déi grouss Ustregunge säitens dem Ministère, fir dës Kompensatiounen esou effikass

a esou séier wéi méiglech ëmzesetzen an domat och net de Bau ze bremsen oder a Fro ze stellen, well dat hei ass effektiv och eng Gefor, wa mer soen: „méi a méi séier bauen“. Wa mir iergendwann op deene Plazen, wou vill gebaut gëtt, keng Fläche méi hu fir ze kompenséieren, da wäerte mer och iergendwann net méi kënnen bauen. Dofir ass et elementar wichtig, dass dat heite verlängert gëtt.

Wéi mer an der Kommissioun erkläert kritt hunn, ass eeben dës virun allem am Minett, am Süden a ronderëm d'Stad Lëtzebuerg de Fall, well mer hei en immens héije Baudrock hunn an eeben och e Manktem un Terrain fir ze kompenséieren. Duerch déi vergläichsweis héich Densitéit u Populatioun an dese Regiounen ass de Spagat tëschent kompenséieren an dem Bau vun neie Projete schwéier. Dofir ass et eebe ganz wichtig, dass den Zäitraum, an deem kompenséiert gëtt, elo an d'Luucht gesat gëtt.

En général wëll ech awer och soen, dass ee sech zumindest no menger Analys misst awer laangfristeg Gedanke maachen, wéi een déi Kompensatiounspolitik kéint änneren. Do kann een entweder iwwert d'Gewichtung vun den Ekopunkten nodenke respektiv iwwer eng Solidaritéit am ganze Land, dass mer zum Beispill och kënnen am nördlechen Deel vum Land kompenséieren, wann am Süde gebaut gëtt. Well mir gesinn, dass mer ëmmer méi awer op eng Mauer zoufueren, well mer eis nëmmen op eng Regioun am Land konzentréieren, wou mer eng extreem héich Densitéit u Bauprojeten hunn, an dat Land, dat natierlech do ronderëm déi Bauprojekte läit, extreem begrenzt ass an och der Landwirtschaft verluer geet. A grad bei enger Gréisst wéi där vu Lëtzebuerg ass et sécherlech eng Léisung, och ze kucken, dass ee kann op anere Plaze kompenséieren. Voilà!

Mir wäerten awer natierlech dese Projet matstëmmen, eis Zoustëmmung ginn. An domat géif ech och den Accord hei vu menger Fraktioun gi fir diesen Text. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Emering. Här Franz Fayot.

M. Franz Fayot (LSAP) | Merci, Här President. Ech kann et och relativ kuerz halen, well et ass bal alles gesot ginn am Rapport. Mir stinn och hannert dëser Prolongatioun vun deem Delai am Naturschutzgesetz vun 2018 fir d'Kompensatiounsmesüeren.

Et ass effektiv wichtig, dass mer dat elo relativ zäitno maachen. Et ass awer och richtig, wéi de Luc Emering och elo sot, dass mer mat deene Kompensatiounsmesüeren ufänken, un eis Limiten ze stoussen, insbesonnesch effektiv an deene méi urbaniséierte Bezierker vum Zentrum a vum Süden. Do gëtt et effektiv manner Terrainen, fir esou Kompensatiounsmesüeren ze maachen.

Trotzdem sti mir weiderhin och hannert dem Prinzip, dass mer an deene Regiounen, wou gebaut gëtt, och solle kompenséieren. An dat muss mer weider fäerdegbréngen. Dat ass e wichtige Prinzip, soudass mir net der Meenung sinn, wéi de Spriecher vun der DP elo sot, dass een dat soll landeswäit gesinn, mee dat soll ee weiderhin do maachen, wou een och baut.

Mir gesinn do aner Pisten, fir weiderzekomme bei dese Kompensatiounsmesüeren. Mir haten an deem Kontext och eng Diskussioun an der Kommissioun, déi interessant war, wou mer iwwer Expropriatiounen diskutéiert hunn, och am Beräich vum Naturschutz an Zesammenhang mat der Renaturéierung ganz spezifesch vun der Uelzecht; d'Diskussioun, déi lassgetréppelt gouf vun enger Schaffin vun der Stad Lëtzebuerg, well een effektiv do gesäit, dass een do net

ëmmer weiderkënn. An och dat si wichteg Projeten, wou een, mengen ech, och am Interêt, zum Beispill, vun enger Renaturéierung vun esou engem wichtige Floss wéi der Uelzecht misst kënnen op Expropriatiounen zeréckgräifen.

Mir krute gesot, dass dat méiglecherweis am Waassergesetz méiglech wär, dass do eng Utilité publique kéint declenchéiert ginn, déi zu Expropriatiounen féiere kéint. Mee ech mengen, et soll ee sech do Gedanken maachen, ob een dee Prinzip net gegebenefalls sollt auswäiten, fir och aner Kompensatiounsmesüeren ze maachen, wann dat dann effektiv néideg ass am Zesammenhang mat de Kompensatiounen. Well, wéi gesot – an Dir hutt dat och selwer, mengen ech, unerkannt an der Kommissioun –, de Staat stéisst do effektiv heiansdo u seng Limiten.

Eng aner Pist, déi een och nach weider soll kucken – an do gëtt et flott Iddien –, ass notament de Luxembourg in Transition, dee Projet, dee jo vum fréiere Landesplanungsminister Claude Turmes op d'Bee gestallt gouf, wou et effektiv wierklech ganz innovativ Projete gëtt. Ech denken zum Beispill un de Projet ronderëm Féiz, fir och scho bebauten Zonen ekologesch ze reconfiguréieren an u sech dann dee Moment och kënnen Land ze entsigelen op eng flott an och utile Aart a Weis. Ech mengen, dat si Pisten, déi mir gesinn, fir och weiderzekomme bei der Kompenséierung.

Mee wéi gesot, mir stinn hannert deem Prinzip, mir stinn hannert dem Gesetz vun 2018, an dofir wäerte mer dese Projet och matstëmmen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Fayot. Den nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Jeff Engelen. Här Engelen, Dir hutt d'Wuert.

M. Jeff Engelen (ADR) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, fir unzefänken dem Här Alex Donnersbach en häerzleche Merci fir säi schrëftlechen a mündleche Rapport. Prinzipiell begrësse mer dës Ofännerung vum Gesetz vun 2018 betreffs Kompensatiounsmesüeren, wat jo speziell heimadder gemengt ass, wat och d'Prozedur méi einfach mécht, fir Wunnraum ze schafen.

Eist Land ass weiderhi mat enger Krisensituatioun am Logement konfrontéiert. Bis wäit an d'Mëttelschicht eran hu vill Awunner Schwieeregkeeten, u bezuelbare Wunnraum ze kommen. D'Ofschafe vun onsënnegen oder schwéierfällige Prozeduren, déi dee geplangte Bauprojet onnëtz an d'Längt zéien, ass duerfir dee richtige Schrack.

Erlaabt mer awer, e puer grondsätzlech Iwwerleeungen zu eiser Baupolitik ze äusseren: Als ADR plädéiere mer derfir, laangfristeg ze denken an de gesamte Kontext vun der Situatioun am Logement net aus den Aen ze verléieren. Laangfristeg kann et net d'Léisung sinn, dem strammen demografesche Wuesstem duerch permanent Bauen an Zoubetonéieren ze begéinen.

D'Zuele schwätze fir sech: All Joer gëtt zu Lëtzebuerg eng Fläch verbraucht, déi ronn 240 Foussballfelder entsprécht. Dës Zuel hat den deemolege Landesplanungsminister 2013 geäussert. Wa mer an deem Tempo weiderfueren, komme mer ganz séier iergendwann un eis Limiten.

Mir mussen matzäit reagéieren. Wann d'Politik weider just op Symptombekämpfung setzt, lafe mer dem Problem vun onkontrolléiertem Wuesstem just hannendrun. Mir sinn elo schonn domat konfrontéiert, dass eis öffentlech Infrastrukturen, mee och d'Personal, net mathale kënnen mam demografeschen Zouwues an eisem Land. Op all déi eenzel Problematiken anzegoen, déi dat mat sech bréngt, sprengt de Kader vun deem Gesetz.

Eng weesentlech Thematik, déi mer net ausklamere kënnen, ass awer d'Konsequenz vun dëser massiver Flächeversigelung. Déi gesetzlech Kompensatiounsmechanismen am Hibleck op Flächeverbrauch léisen net all d'Problemer. Dës sinn zum Beispill d'Zerschneiden a Beaflosse vun eisen natierlech gewuessenen Natur- a Kulturlandschaften. Och Flächen, déi landwirtschaftlech genotzt kënnen ginn, gi verluer.

Mee d'Versigelung bréngt och méi Gefore mat sech, wéi bei staarke Wiederer. De Risiko vun Iwwerschwemmung geet an d'Luucht. Och d'Liewensqualität, den Déieren- an den Aarteschutz gi beanträchtegt.

Ofschléissend wëll ech soen, dass en eenzelne Gesetzesprojet, wéi mer en haut stëmmen, natierlech net kann Äntwerten op all déi Froen ginn. Wéi schonn um Ufank gesot, ass déi punktuell Modifikatioun, iwwert déi mer haut schwätzen, sënnvoll. Mir bleiwen awer der Meenung, dass mer méi grondsätzlech eng Debatt mussen féieren, besser haut wéi muer. Nëmme esou kënnen mer sécherstellen, dass och eisen zukünftige Generatiounen e liewenswäert Land hanterlooss gëtt.

Ech soen Iech Merci fir Är Opmierksamkeit an ech ginn d'Zoustëmmung vun der ADR zu deem Gesetz. Merci.

M. Fred Keup (ADR) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Engelen. Dann huet d'Madamm Joëlle Welfring d'Wuert.

Mme Joëlle Welfring (déi gréng) | Merci, Här President. „Willkür“ an „Abzocke“, dat sinn Ausdréck, déi hei nach virun zwee Joer op genee dëser Plaz vun der CSV gebraucht goufen, fir dese Kompensatiounssystem ze beschreiwen, un deem deemools wierklech kee gutt Hoer gelooss gouf. An ech erspueren Iech elo nach ganz aner Aussoen – oder besser gesot verbal Attacken – aus diesen Zäiten. Dorun hunn deemools och transparent geliwwert Zuelen an Erklärungen leider näischt geännert.

Ech hunn dofir net schlecht gestaunt, wéi ech am Abrëll dës Joer am offizielle Pressecommiqué vum Ëmweltministère – also knapp 17 Méint, nodeem déi selwecht Partei dës Amt iwwerholl huet – iwwert de Bilan vu genee deem selwechte System op eemol Wieder gelies hu wéi „generell positiv“ an „effikass“.

Jo, de System, dee mam 2018er Gesetz agefouert ginn ass – dat, niewebäi, vun deem vill ze fréi gestuerwene Camille Gira agefouert ginn ass –, jo, dee System, dee war revolutionär. En hat zu enger gréisserer Vereinfachung vun de Prozeduren gefouert. An dësen, ech zitieren, „Paradigmewissel wier no bausse gutt ugeholl ginn“, jo, souguer esou gutt, dass en, ech zitieren nach eng Kéier, „d'Affer vu sengem eegene Succès gi wär.“ Wéi gesot, et kann een nëmmen staunen iwwert dës 180-Grad-Kéier bei der Meenung vun dëser fréierer Oppositionspartei beim Thema Kompensatiounssystem.

Anerersäits freeën ech mech natierlech oprichtig iwwert dës Erkenntnis – och wa se spët kënn –, well se d'Realitéit erëm spiegelt a well se virun allem déi vill gutt Aarbecht ënnersträicht, déi dagdeeglech vun de Leit aus der Natur- a Bëschverwaltung geleest gëtt, fir d'Zerstéierung vun de Biotopen an d'Stéierung vu seelene Aarten ze verhënneren, déi duerch eis mënschlech Aktivitéiten, sprécht d'Bauen, verursaacht gëtt, a fir dës auszegläichen.

Dës bréngt mech zu der néideger Verlängerung vum Ëmsetzungsdelay vun dese Kompensatiounsmoosnamen, ëm déi et haut geet an déi mir och matdroen.

E klunge Rappel: Dese System gouf 2018 effektiv ofgeännert, fir, éischters, d'Biotopenzerstéierungen

am urbane Raum iwwerhaupt emol kënnen zouze-loossen. Dës ware bis dohin nämlech duerch d'2004er Gesetz vun der CSV-DP-Koalitioun streng verbueden, wat deemools an der Press zu zolitte Kritikke wéinst där, ech zitieren, „fundamentalistescher Astellung“ gefouert huet. Och dat gött haut emol gär vergiess.

An dat zweet Zil vun der deemoleger Gesetzesännerung war et, d'Demarché fir Projetsentwéckeler ze vereinfachen, well si net méi selwer déi zerstéiert Liewensraim kompenséieren an déi dofir néideg Terrainen sichen, kafen, uplanzen a sou weider mussen, wat och zu enger qualitativer Verbesserung vun de Projekte gefouert huet.

Och wann dëse System zur Zefriddenheet vun deene meeschte Projetsporteur funktionéiert, weisen eis awer déi geschate ronn 75 Hektar Kompensatiounsflächen, déi mer zu Lëtzebuerg pro Joer brauchen, dass dat u seng Grenze stéisst oder wäert stoussen. 75 Hektar, just fir dat kënnen an e Kontext ze setzen, dat ass ongeféier d'Gréisst vun engem duerch-schnëttlech grouse Bauerebetrib oder entsprécht der Fläch vun e puer mëttelgroussen Industriezonen oder, ech mengen, 100 Fussballterrainen.

Et ass keng Fro: Mir brauche méi an och méi bezuelbare Wunnraum. Mee dësen dierf net zu onkontrolléiertem Flächeverbrauch an zur Zerstiierung vu Liewensraim vun Aarte féieren. Et geet also net dréms, ëm all Präis méi a méi séier ze bauen, mee anescht a mat Wäitsicht. Dat heescht och, dass bestoend Gréngfläch besser an nei Projekte muss integréiert ginn, duerch sougenannten „In-situ-Léisungen“. Just 7 % ginn aktuell, laut den Zuelen aus der leschter Ëmweltkommissioun zu deem Thema, in situ gemaach.

Dat ass eisen Aschätzungen no eng llicht positiv Evolutioun, wuel a vläicht och duerch e schrëttweiser Wierke vun enger Upassung vum Reglement iwwert d'Ekopunkten – déi 2023 nach gemaach goufen a wat elo säit graff engem Joer applikabel ass –, well do innerhalb vum Bauperimeeter ugeluechte Biotope méi Punkten zougestane ginn an déi dann och méi ugehall ginn. Mee do ass kloer nach Loft no uewen. An dat Schéint ass jo, dass mer mat enger naturintegréierter Bauweis net nëmme Kompensatiounsfläch, Zäit a Sue spueren, mee och Liewensqualität bäigewannen.

Fir d'Zuele vum Kompensatiounssystem am Bléck ze halen a fir och deen néidegen Equiliber ze halen tëschent deenen Zonen hei am Land – an déi goufe virdrun och schonn ugeschwat –, wou engersäits vill gebaut an zerstéiert gött, an deenen aneren, wou kompenséiert gött, awer och Liewensmittel sollen ugebaut ginn, hate mer eis an der Ëmweltkommissioun gemeinsam drop géeneegt, dass mer eemol am Joer zesammen de Bilan kucken, fir, falls néideg, iwwer méiglech Korrekturmoosname kënnen ze diskutieren.

Dëse Konsens freet eis. A fir dëst ze aktéieren, géif ech heimat dozou déi passend Motioun deposéieren. Ofschléissend ginn ech nach den Accord vun eiser Fraktioun.

Motion 1

« Bilan annuel du système d'évaluation et de compensation en éco-points »

La Chambre des Députés,
considérant

– que le système d'évaluation et de compensation en éco-points constitue un outil central de mise en œuvre des mesures compensatoires dans le cadre de la loi modifiée du 18 juillet 2018 concernant la protection de la nature et des ressources naturelles ;

– que des déséquilibres territoriaux persistent dans la répartition des réserves d'éco-points, en particulier dans les zones à forte pression démographique ;

– que la transparence et le suivi régulier de ce système sont essentiels pour continuer à en améliorer l'efficacité,
invite le Gouvernement

– à présenter une fois par an, à la Commission de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité, un bilan détaillé du système d'évaluation et de compensation en éco-points, incluant notamment :

- l'évolution des éco-points générés et débités dans les différents secteurs écologiques,
- l'état du bilan écologique par secteur,
- la disponibilité et l'utilisation de terrains pour des mesures compensatoires.

(s.) Joëlle Welfring.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Welfring.

An dann hu mer d'Lëscht vun de Riedner am Prinzipp ofgeschloss. Da géing ech der Regierung d'Wuert ginn.

(Interruption par M. David Wagner)

Ok, mee dann entschëllegt, Här Wagner, dann hutt Dir d'Wuert.

M. David Wagner (déi Lénk) | Kee Problem, Här President. Souwisou maachen ech et elo relativ einfach. Mir wäerten eis bei dësem Gesetzesprojet enthalten. Dat huet domadder ze dinn, dass mer, wa mer dat elo net géife prolongéieren, dann e Problem hätten, dass eeben d'Bauten, déi elo net kéinten direkt kompenséiert ginn, net méi kéinte gebaut ginn.

Mee mir hunn awer och schonn e prinzipielle Problem mat der Kompensatiounslogik, mat deem System, deen opgebaut ass, quitte dass e kéint verbessert ginn, wann en ..., an dat ass jo virgesinn an engem aneren – probabement – Projet de loi, wou ee méi in situ respektiv och vill méi regional an de Gemenge ka kompenséieren. Mee zurzäit ass dat jo och lo nach net direkt de Fall. Mee mir mengen, dass et problematesch ass, éischstens, ze mengen, dass, wann een engersäits op enger Plaz d'Natur zerstéiert, dat op eng aner Plaz kéint kompenséiert ginn. Mir sinn der Meenung, dass een dat aneschters muss reegelen.

An elo si mer souwisou virum Problem – an dat sote quasiment all meng Virriedner –, dass mer souwisou elo net iwwert den néidege Pool vu méigleche Kompensatiounsplaze verfügen, soudatt bis elo och méi zerstéiert wéi kompenséiert gouf. Soit.

Dat heescht, mir wäerten eis bei dësem Projet de loi enthalten.

M. Claude Wiseler, Président | Villmoos merci. An domat wär dann d'Lëscht vun den ageschriwwene Riedner ofgeschloss.

An ech géing der Regierung d'Wuert ginn. Här Minister.

Prise de position du Gouvernement

M. Serge Wilmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité | Merci villmoos un de Rapporteur. Merci och all den Deputéierten, déi hiren Accord dozou ginn hunn. Et ass wichteg, dass mer déi Verlängerung kréien, fir dass mer besonnesch am Süden och kënnen derfir suergen, dass alles, wat do bebaut ginn ass, och ka reegelkonform zum Gesetz kompenséiert ginn.

Ech wollt just nach vläicht zousätzlech Informatiounen dozou ginn. D'Regierung huet verschidden

Aarbechtsgruppen an d'Liewe geruff, déi sech nach eng Kéier mat der Problematik, dass net genuch Terrainen zur Verfügung stinn, fir kënnen ze kompenséieren, sollen auserneeetzen.

An zwar gött et een Aarbechtsgrupp, do soll eeben identifizéiert ginn, wéi eng Staatsterrainen nach kënnen zur Verfügung gestallt ginn, fir déi Kompensatiounen kënnen ze maachen; da gött et en Aarbechtsgrupp, do soll en Appel à projets ausgeschafft ginn, fir privat Méiglecheeten ze ginn, Terrainen iwwer eng Emphyteos zur Verfügung ze stellen; dann en drëtten Aarbechtsgrupp, fir d'In-situ-Kompensatiounen am Bauperimeeter ze féieren; an e véierten, fir déi beschtméiglech Nutzung vum Terrain am Land ze identifizéieren mat dem Outil Raumanalys.

Déi véier Aarbechtsgruppe sinn an d'Liewe geruff ginn, fir dass mer och elo déi Verlängerung notzen, fir dass dat net méi soll virkommen.

Dann, mengen ech, ass et souwisou esou, dass d'Regierung och gäre wëll weider Reforme maachen, déi dozou féieren, dass mer et eise Matbiergerinnen a Matbierger méi einfach maachen, dat Recht, wa se bauen, och kënnen wouerzehuelen; an engems fir dass awer och genuch Gréngs an eis Stied an Dierfer kënn.

Well de Prinzipp soll jo sinn: Wa genuch Gréngs do ass an nach méi Gréngs kann entsto, souwuel op de Privatterrainen wéi och insbesonnesch am öffentleche Raum, a wa mer do eng Kéier idealerweis kënnen an e Plus kommen, da muss net méi esou vill oder quasi näischt méi kompenséiert ginn. Dat ass eng Idealvirstellung. Mee mir schaffen do derfir u weidere Reformen, déi mer gäre wëlle maachen an déi natierlech och da weider positiv Effete wäerten hunn, well mer eis domadder un de Klimawandel kënnen adaptéieren an dat et domadder méi liewenswäert wäert maache fir eis Matbiergerinnen a Matbierger insgesamt.

Ech soen der Chamber Merci fir d'Vertrauen an deen heite Projet de loi. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Minister. Domat wär d'Diskussioun zu dësem Projet de loi ofgeschloss.

Da géinge mer zur Ofstëmmung iwwert dëst Gesetz kommen. Et ass de Projet de loi 8525. Den Text steet am Document parlementaire 8525².

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8525 et dispense du second vote constitutionnel

Da fänkt d'Ofstëmmen un. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 56 Jo-Stëmmen, 4 Abstentiuonen. Dëse Projet de loi ass also mat 56 Jo-Stëmmen bei 4 Abstentiuonen ugehall.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp (par Mme Stéphanie Weydert), MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen (par M. Laurent Mosar), Paul Galles (par M. Maurice Bauer), Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies, Ricardo Marques, Mmes Octavie Modert (par Mme Nathalie Morgenthaler), Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Charles Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter (par Mme Diane Adehm) et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel (par M. André Bauler), Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen (par M. Gusty Graas), Patrick Goldschmidt (par M. Guy Arendt), Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer (par M. Gérard Schockmel) et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt (par M. Yves Cruchten), MM. Mars Di Bartolomeo (par M. Franz Fayot), Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert et M. Ben Polidori ;

MM. Jeff Engelen, Dan Hardy, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos (par M. Tom Weidig) et M. Tom Weidig ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring.

Se sont abstenus : MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

Motion 1

Mir hunn nach eng Motioun vun der Madamm Welfring zu dësem Gesetzestext deposéiert kritt iwwer de Bilan annuel vum System vun der Evaluatioun an der Kompensatioun an Ekopunkten. Ech mengen, déi mussen mer och am Kader vun dësem Gesetz evidenterweis diskutéieren, quitte datt et elo relativ kuerzfristeg ass fir jiddwereen. Mee ech géing emol nach eng Kéier der Auteure vun dëser Propositioun d'Wuert ginn.

Mme Joëlle Welfring (déi gréng) | Merci, Här President. Jo, et ass kuerzfristeg, mee se ass och ganz kuerz, well et effektiv en Thema ass, dat mer an der leschter Kommissiounssézung zu dësem Thema scho mateneen diskutéiert haten a wou och e Konsens bestanen huet, dass mer dat heite wëilten eemol am Joer maachen. Et goug mer drëm, dat einfach nach eng Kéier ze aktéieren. An dat ass et eigentlech och schonn. Dofir géing ech mech freeën, wa mer hei eng breet Zoustëmmung géinge fannen. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci. Wie wëllt dozou d'Wuert huelen? Den Här Fayot, den Här Emering an den Här Donnersbach hu sech bis elo gemellt. Här Fayot.

M. Franz Fayot (LSAP) | Jo, Här President, mir fannen dat eng gutt Initiativ a mir wäerten dat matstëmmen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Fayot. Här Emering.

M. Luc Emering (DP) | Jo, Här President, mir wäerten dat heiten och matstëmmen. Mir haten der Madamm Welfring och schonn an der Kommissioun gesot, dass mer dat heite géifen eng gutt Saach fannen. An dofir wäerte mir dat dann och matstëmmen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Emering. Här Donnersbach.

M. Alex Donnersbach (CSV), rapporteur | Jo, Här President, den Här Emering huet et elo grad gesot: Déi Iddi ass an der Kommissioun proposéiert ginn an do war scho gesot ginn ... De Minister hat sech jo och dozou verpflichtet, dat ze maachen. Dowéinst ënnerstëtze mir déi Motioun och.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Donnersbach. Sinn nach aner Wuertmeldungen do?

(Négation)

Dat ass net de Fall.

Da géing ech och déi Motioun vun der Madamm Welfring hei zum Vott stellen.

Vote sur la motion 1

Ech maachen de Vott op. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. Kuckt wannechgelift, ob Der all

Är Procuratioun matgeholl hutt. Ok, da schléissen ech de Vott of.

D'Resultat vum Vott ass: 59 Jo-Stëmme bei kenger Nee-Stëmm a kenger Abstentioun. Dës Motioun ass also à l'unanimité uegheoll.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp (par Mme Stéphanie Weydert), MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen (par M. Laurent Mosar), Paul Galles (par M. Maurice Bauer), Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies, Ricardo Marques, Mmes Octavie Modert (par Mme Nathalie Morgenthaler), Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Charles Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter (par Mme Diane Adehm) et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel (par M. Gérard Schockmel), Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen (par M. Gilles Baum), Patrick Goldschmidt (par M. Guy Arendt), Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt (par M. Yves Cruchten), MM. Mars Di Bartolomeo (par M. Franz Fayot), Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert et M. Ben Polidori ;

MM. Jeff Engelen, Dan Hardy, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos (par M. Tom Weidig) et M. Tom Weidig ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

11. Dépôt d'une motion par M. Sven Clement

Dann hunn ech nach zum Schluss eng Wuertmeldung fir den Depot vun enger Motioun vum Här Sven Clement. Här Clement, Dir hutt d'Wuert.

Exposé

M. Sven Clement (Piraten), auteur | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech fänke mat deem nämmelechte Constat u wéi vir drun de Minister heibannen: Ech hunn an deene leschte Joren hei seelen esou en Émgang mam Parlament erlieft – fir net ze soen nach ni – wéi vir drun an den éischte Wieder vum Minister op eng parlamentaresch Fro.

Et ass esou, datt mer eng Verfassung hunn, déi Lëtzebuerg ënnert de Statutt vun enger parlamentarescher Monarchie stellt. Mir sinn e Land, wou d'Parlament d'Regierung kontrolléiert, net ëmgedrënt. A mir sinn e Land, wou d'Parlament d'Recht huet, der Regierung Froen ze stellen, an d'Regierung d'Flicht huet, op déi Froen ze äntwerten!

Hei gouf sech ingeréiert vun der Regierung, andeem d'Opportunitéit vun enger Fro a Fro gestallt gouf, d'Legitimitéit vum Froesteller a Fro gestallt gouf an doriwir eraus net op d'Fro geäntwert gouf. Méi Disrespect virum Parlament hunn ech heibannen nach net erlieft!

Elo kéint ee jo soen: „O, dat ass eemol geschitt.“ Mee ech mengen, et ass wéi mam Sozialdialog, iwwer deen d'Fro gaangen ass, datt hei eng kontinuierlech Erosioun vun de parlamentaresche Prerogative vun der Regierung ugestrief gëtt.

(Brouhaha)

An et ass esou, datt d'Chamber nun emol e konstitutionellt Recht huet, der Regierung Froen ze stellen,

datt d'Chamber e Recht huet, op déi Froen och Äntwerten ze kréien – an den Delaien an ouni Bemierkungen iwwer d'Opportunitéit, d'Pertinenz oder d'Legitimitéit vun de Froen oder de Froesteller.

De géigesäitege Respekt tëscht de Gewalten ass eng fundamental Sail vun eiser Demokratie. An dofir, léif Kolleeginnen a Kolleegen, hunn ech elo ganz séier eng Motioun zesummegeschriwwen, mat der Ënnerstëtzung vun der ganzer Oppositioun, iwwer all d'Borden ewech, woura mer d'Regierung opfuerderen: éischtens, hire vollen a ganze Respekt virun de parlamentaresche Rechter ze bekräfigen; zweetens, sech vun all Kommentar oder Urteel iwwer d'Opportunitéit vu parlamentaresche Froen ze enthalen – iwwerregens eppes, wat och am Chambersreglement steet! –; an drëtzens, an de reglementareschen Delaien op all parlamentaresch Fro ouni Ënnerscheid ze äntwerten.

U sech kéint d'Majoritéit elo soen: „Dat doten ass jo superfetatoire, well et steet jo am Reglement.“ Mir hunn awer haut heibannen, léif Kolleeginnen a Kolleegen, misse feststellen, datt dat Reglement manifestement net vun all Regierungsmember respektéiert gëtt. Dofir hunn ech d'Opportunitéit genotzt, fir nach eng Kéier dës Motioun matzebréngen. An ech hoffen – ech hunn Iech elo wierklech d'Punkten eenzel virgelies, Dir kritt se och elo schonn ausgedeeelt –, datt mer e kloert Zeechen zum Parlamentarismus kënnen stellen.

Dat heiten ass näischt, wat Parteipolitick ass! Dat heiten ass eppes, wou d'Parlament sech muss prononcéieren. A jiddweree vun eis, och d'Memberen aus de Majoritéitsfraktiounen, souze schonn op den Oppositiounsbänken. Déi sinn nun emol méi haart. Do muss ee seng Froe stellen, do muss ee seng Rechter duerchsetzen. An ech hoffe wierklech, datt mir als Parlament hei kënnen fir eis Rechter allegueren zesummen astoen an datt dat heite vläicht och en eemolegen Ausrutscher vun der Regierung war, an net eng kontinuierlech Erosioun vun eise Rechter.

Här President, ech iwwerreechen Iech d'Motioun.

Motion

„Respekt vun der Regierung virum Parlament“

D'Chamber vun den Deputéierten,

– *vu d'Verfassung vu Lëtzebuerg, notamment den Artikel 2, deen d'Land ënner eng parlamentaresch Monarchie stellt;*

– *vu den Artikel 62 vun der Verfassung, dee seet: „La Chambre des Députés représente le pays. Elle exerce le pouvoir législatif. Elle contrôle l'action du Gouvernement.“;*

– *vu de Règlement de la Chambre des Députés, virun allem d'Artikelen iwwer parlamentaresch Froen;*

– *consideréiert, datt d'Kontroll vun der Regierung eng elementar Fonctioun vun engem Parlament ass;*

– *consideréiert, datt d'Opportunitéit vu parlamentaresche Froen aleng den Deputéierten zousteet am Kader vun hirem gewielte Mandat;*

– *consideréiert, datt all Ingerence vun der Exekutiv an d'Bewäertung vu parlamentaresche Froen eng Attack op d'Séparation des pouvoirs an d'Onofhängegkeet vum Parlament ass,*

bekräftegt, datt

– *d'Ausübung vum Recht op parlamentaresch Froen eng onveräusserlech konstitutionell Prerogativ vun den Deputéierten ass;*

– *et net un der Regierung läit, iwwer d'Opportunitéit, d'Pertinenz oder d'Legitimitéit vun de Froen ze urteelen, déi vun de Membere vum Parlament gestallt ginn;*